

РЕШЕНИЕ

№ 11717

гр. София, 05.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 79 СЪСТАВ, в публично заседание на
шести април през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ЦВ. М.

при участието на секретаря Т. Ц.
като разглежда докладваното от ЦВ. М. Гражданско дело № 20221110118379
по описа за 2022 година

Предявени са установителни иски с правно основание чл. 422, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 240, ал. 1 и 2 от ЗЗД, вр. чл. 6 от ЗПФУР и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за признаване за установено съществуването на парични задължения в размер на сумите, както следва: 991,65 лв., представляваща главница по договор за потребителски кредит „.... № 91232 от 30.08.2019 г., с краен срок за изпълнение – 30.08.2020 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 410 ГПК - 07.04.2021 г. до окончателното плащане; 122,40 лв., представляваща договорна възнаградителна лихва за периода от 01.03.2020 до 30.08.2020 г., както и 126,35 лв., представляваща мораторна лихва за периода от 02.03.2020 г. до 05.04.2021 г., за които суми по ч. гр. дело № 19821/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, е издадена заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК от 12.04.2021 г.

Ищецът твърди, че между него и ответника Н. Й. Л. е сключен договор за потребителски кредит „.... № 91232 от 30.08.2019 г. по реда на чл. 6 от ЗПФУР, като за него кредитополучателят е кандидатствал чрез сайта на дружеството, предоставяйки личните си данни чрез попълване на регистрационната форма на кандидатстване, след което е потвърдил самоличността си, както и истинността на предоставените от него данни в телефонен разговор. Поддържа, че след обработване на данните и одобрение на кандидата за финансова услуга, на посочената от кредитополучателя електронна поща му е изпратен електронен формат на договора за кредит от разстояние, който той е потвърдил с избиране на изпратения му линк, след което отпуснатата заемна сума в размер на 1 700 лв. му е преведена чрез системата е-рау и получена от него на каса на „..... срещу представяне от негова страна на документ за самоличност. Поддържа, че тя е следвало да бъде върната чрез 12 месечни погасителни вноски, с падеж на първата погасителна вноска – 30.09.2019 г. и падеж на последната погасителна вноска – 30.08.2020 г., като общият размер на плащанията по кредита, ведно с възнаградителната лихва и такса „....“ възлиза на 3 168,80 лв. Сочи, че от страна на ответника изцяло са погасени първите 5 броя вноски по кредита с падежни дати - 30.09.2019 г., 30.10.2019 г., 30.11.2019 г., 30.12.2019 г. и 30.01.2020 г., а по вноска с падеж 01.03.2020 г. е извършено само частично плащане в размер на 50,40 лв., при което

непогасени са останали сумите, както следва: 991,65 лв. - главница, 122,40 лв. – договорна възнаградителна лихва за периода от 01.03.2020 г. до 30.08.2020 г. и 126,35 лв. - мораторна лихва за периода от 02.03.2020 г. до 05.04.2021 г. Претендира и разноси.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК ответникът Н. Й. Л., чрез назначения по реда на чл. 47, ал. 6 ГПК особен представител – адв. Л. И. - Т., е подал отговор на исковата молба, с който оспорва исковете по основание и размер. Оспорва да е доказано реалното получаване на сумата от 1 700 лв., тъй като не е представена разписка, съдържаща подписа му. Оспорва да е доказано предоставянето на информация на потребителя съгласно изискванията на чл. 10, ал. 1 от ЗПФУР. Навежда довод за нищожност на клаузата, предвиждаща заплащането на такса „.....“ поради противоречието ѝ със ЗПК, ЗЗП и чл. 8, § 1 от Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. относно договорите за потребителски кредити. Конкретно посочва, че същата е уговорена в чл. 4 от договора без да е посочен начинът на формиране на размера ѝ, поради което на основание чл. 10а, ал. 4 ЗПК се явява нищожна. Сочи, че размерът на таксата заедно с начислените договорни лихви излиза извън допустимия предел на чл. 19, ал. 4 ЗПК, поради което на основание ал. 5 от същия се счита за нищожна. Допълва, че неизпълнението на задължението на ищеца да извърши предварителна оценка на риска за платежоспособността на кредитополучателя не е основание да черпи изгодни за себе си правни последици, претендирайки тази такса, а освен това същата не е индивидуално уговорена. Допълва, че тази такса води до оскъпяване на кредита и по същество представлява заобикаляне на ограничението на императивната норма на чл. 33 ЗПК. Сочи, че уговореният годишен процент на разходите /ГПР/ в размер на 49,7 % е незаконосъобразен, тъй като е в противоречие с чл. 19, ал. 4 ЗПК. Оспорва и определения лихвен процент от 36 %, тъй като е несъразмерно висок по отпусната главница в размер на 1 700 лв. за срок от година. Счита, че внесените суми за погасяване на договорната лихва, ГПР и такса „.....“ следва да бъдат приспаднати от дължимата главница в случай, че се приеме, че същата се дължи. Оспорва акцесорната претенция за мораторна лихва по размер, тъй като е начислена не само върху главница, но и върху лихва, което е недопустимо. С тези съображения отправя искане за отхвърляне на предявените искове.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа страна:

От заповед № БНБ-23940/21.02.2020 г. на подуправителя на БНБ, изменяща заповед № РД-22-2133/03.10.2012 г., се установява, че е вписано като финансова институция в регистъра по чл. 3, ал. 2 ЗКИ.

От приетите по делото писмени доказателства следва, че със заявка № 91232, подадена на 30.08.2019 г. в 09:32 часа и потвърдена на 30.08.2019 г. в 09:33 ч., адресирана до „.....“, избраният от ответника Н. Й. Л. продукт е заем „.....“ с искана сума – 1 700 лв., сума за връщане – 3 536 лв., срок за връщане - 30.08.2020 г. и с поискана банкова гаранция. В подадената заявка е налице препратка към договора, за който е отбелязано, че е видян от потребителя на 30.08.2019 г. в 12:05 часа чрез стандартен европейски формуляр (СЕФ), като избраният от него метод за плащане е „.....“. Видно от отбелязването върху заявката, искането на ответника за отпускане на кредит е одобрено на 30.08.2019 г. в 11:03 часа, а договорът е бил със статус „подписан“. В поле „лични данни“ от заявката са вписани: трите имена на ответника, ЕГН, e-mail, номер на лична карта, личен мобилен телефонен номер, постоянен и настоящ адрес, месторабота, заемана длъжност и работодател, останали неоспорени по своята достоверност от особения му представител, а в голямата си част съответстващи и на данните, съдържащи се в служебно извършената от съда справка за регистриран адрес по реда на Наредба № 14/2009 г.

От договор за потребителски кредит „.....“ № 91232 от 30.08.2019 г. и Приложение № 1 към него се установява, че на посочената в тях дата – 30.08.2019 г. е сключен договор за

потребителски кредит, по силата на който „.....“, в качеството на кредитодател, се е задължил да предостави на Н. Й. Л., в качеството на кредитополучател, кредит в размер на 1 700 лв. за задоволяване на текущи потребителски нужди, срещу поемане от негова страна на насрещно задължение за връщане на същия в срок от 12 месеца считано от датата на подписване на договора или с краен срок за изпълнение - 30.08.2020 г., заедно с договорна лихва в общ размер на 244,80 лв., с фиксиран годишен лихвен процент в размер на 36 %, при годишен процент на разходите от 49,7 %, както и такса „.....“ в общ размер на 1 224 лв., при което общият размер на всички плащания възлиза на сумата от 3 168,80 лв., която следва да се изплаща посредством 12 броя месечни погасителни вноски всяка в размер от по 141,67 лв. /с изключение на последната, която е в размер на 141,63 лв./, дължими до 30-то число на съответния месец.

В клаузата на чл. 4, вр. чл. 4.1 от договора е предвидено, че кредитодателят поема задължение да ангажира дружество-.... заиране връщане на вноските по кредита срещу заплащането от страна на кредитополучателя на такса „.....“ в общ размер на 1 224 лв., разсрочена на 12 вноски от по 102 лв. всяка, представляващи част от общата месечна вноска по договора за кредит.

Като писмено доказателство по делото са представени и приети общи условия на „.....“, приложими към договорите за предоставяне на потребителски кредит, като от клаузата на чл. 4.1 от Раздел IV от същите следва, че кандидатът избира вида, сумата и периода на кредита, информирайки се за размера на дължимите от него лихви чрез обявената на сайта на кредитодателя информация и чрез приложената в него регистрационна форма, след което изпраща заявка за избрания вид услуга. Установено е в клаузата на чл. 4.2, че кандидатът попълва публикуваната форма за кандидатстване като въвежда в нея личните си данни – имена, ЕГН, адрес, лична карта, месторабота, мобилен телефонен номер, актуален e-mail, които е длъжен да актуализира. Съгласно чл. 4.8. кандидатът потвърждава заявката си чрез активиране на предоставения му линк. Предвидено е още, че в срок от 30 минути от приемане на заявката същият следва да получи електронно писмо на посочената от него електронна поща, с което да бъде уведомен дали е одобрен за отпускане на кредит за сумата и условията, за които е кандидатствал, и което трябва да съдържа линк към договор за потребителски кредит, с който кандидатът да се запознае и да го потвърди. В чл. 4.10 се изяснява, че след потвърждаването на посочения договор между кандидата и „.....“ договорът за потребителски кредит се счита за сключен. В чл. 4.11 се предвижда, че с потвърждаването на изпратения договор кредитополучателят изразява желание за незабавното превеждане на сумата по кредита по банковата му сметка или получаването ѝ в брой, съобразно посочения от него начин при попълване на регистрационната форма. Съгласно клаузата на чл. 4.12 от общите условия кредитополучателят трябва да потвърди сключването на договора в срок до 48 часа от получаване на линка към индивидуалния договор. В чл. 7.1.1 е предвидено, че кредитодателят следва да предостави на кредитополучателя заемната сума в рамките на 1 работен ден от одобрението и потвърждаването му, с паричен превод чрез системата на e-ray, по банкова сметка на заемателя или на каса в офис на „.....“.

Представена е разписка за извършено плащане № 2000000188885172/30.08.2019 г., удостоверяваща нареден от страна на „.....“ в полза на Н. Й. Л. паричен превод в размер на 1 700 лв., с посочено основание за това: „договор № 91232 от 30.08.2019 г.“

В този смисъл е и представената по делото разписка № 0700009564045593/30.08.2019 г. за извършено плащане, от която се установява, че одобрената по процесния договор за кредит сума в размер на 1 700 лв. е преведена в полза на ответника Н. Й. Л. към „.....“, като същата е изтеглена от него на каса на 30.08.2019 г. срещу представена лична карта.

Усвояването на посочената сума от ответника е потвърдено и с писмо с изх. № 2023022017001277/02.03.2023 г. от служител на „.....“, докладвано в открито съдебно заседание на 06.04.2023 г.

Събраните по делото писмени доказателства сочат още, че в изпълнение на клаузата на чл. 4, вр. чл. 4.1 от договор за потребителски „..... № 91232 от 30.08.2019 г. между „....., в качеството на кредитодател, и трето за спора лице - „....., в качеството на, е сключен договор за предоставяне на гаранция по потребителски кредити от 25.10.2014 г., по силата на който дружеството е поело задължение даира вземанията на кредитодателя по отпуснати потребителски кредити съгласно сключени договори за потребителски кредити между кредитодателя и кредитополучателите, ако тази опция е била избрана от съответния кредитополучател при подаване на заявката му за отпускане на кредит и същата е била одобрена. Изрично в договора е предвидено, че дружеството отговаря солидарно с кредитополучателя пред кредитодателя за всички негови задължения, възникнали съгласно сключения между кредитодателя и кредитополучателя договор за кредит, а кредитодателят се задължава да събира суми за такса „.....“ от името и за сметка на дружеството от кредитополучателя. Уговорено е още, че възнаграждението на дружеството-.... се изплаща ежегодно до 7 работни дни от датата на издаване на фактура, съобразно направените вноски по кредита, както и, че договорът се сключва за срок от 7 години.

От изслушаното и прието по делото без оспорване от страните заключение на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза се установява, че в счетоводството на са отразени постъпили плащания по процесния договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г. в общ размер на 1 404 лв., послужили за цялостно погасяване на вноски с падежни дати – 30.09.2019 г., 30.10.2019 г., 30.11.2019 г., 30.12.2019 г., 30.01.2020 г., както и за частично погасяване на вноска с падеж – 01.03.2020 г., при което неплатени са останали сумите, както следва: 991,65 лв. – главница, 122,40 лв. – договорна лихва за периода от 30.01.2020 г. до 30.08.2020 г., 709,30 лв. – такса „.....“ и 60,02 лв. – лихва за забава за периода от 02.03.2020 г. до 05.04.2021 г. Изследвайки представените по делото разписки за извършено плащане от 30.08.2019 г., експертът е достигнал до извод, че сумата по предоставения кредит в размер на 1 700 лв. е изтеглена от ответника на каса на „..... Експертизата установява още, че такса „.....“ не е включена при изчисляване на годишни процент на разходите (ГПР) по процесния договор за потребителски кредит № 91232 от 30.08.2019 г., посочен в него – 49,7 %, като в случай, че при изчислението му се включи и този вид такса, то същият би бил в размер на 255,4 %. Заключение по съдебносчетоводната експертиза е обективно изготвено от специалист в съответната област и отговаря на всички поставени задачи, поради което съдът го кредитира.

При така приетата за установена фактическа обстановка, съдът формира следните правни изводи:

По искове с правно основание чл. 422, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 240, ал. 1 и 2 от ЗЗД и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД.

Основателността на исковете се обуславя от установяване от ищеца наличието на следните предпоставки: валидно облигационно правоотношение между него и ответника по силата на договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г., в т. ч. и надлежното изпълнение на процедурата за сключване на договора в твърдяната форма; изпълнение на задължението си за предоставяне на заемната сума, предмет на договора, в полза на ответника; валидно постигната уговорка за връщане на кредита с надбавка лихва; договореност за учредяване на гаранция и предоставянето на такава; настъпване на изискуемостта на вземанията; изпадане на ответника в забава; размера на претендираните суми.

В случая, ищецът претендира установяване съществуването в негова полза на вземания срещу ответника Н. Л., произтичащи от договор за предоставяне на финансови услуги от разстояние. Съгласно разпоредбата на чл. 6 от ЗПФУР такъв е всеки договор, сключен между доставчик и потребител като част от система за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от доставчика, при която от отправянето на

предложението до сключването на договора страните използват изключително средства за комуникация от разстояние - едно или повече. Съгласно дефинитивната разпоредба на § 1, т. 2 от ДР на ЗПФУР, „средство за комуникация от разстояние“ е всяко средство, което може да се използва за предоставяне на услуги от разстояние, без да е налице едновременно физическо присъствие на доставчика и потребителя, като несъмнено използването на електронни формуляри в интернет, провеждането на разговори по телефон и изпращането на писма по имейл представляват средства за комуникация от разстояние. В случая, предвид изложените от ищеца фактически твърдения относно начина на сключване на процесния договор, съдът намира, че правоотношението между страните попада в приложното поле именно на посочения нормативен акт.

Съгласно разпоредбата на чл. 18 от ЗПФУР, при договори за предоставяне на финансови услуги от разстояние доставчикът е длъжен да докаже, че е изпълнил задълженията си за предоставяне на информацията по чл. 8 от закона на потребителя, както и, че е получил съгласието на последния за сключване на договора (ал. 1, т. 1 и т. 3), като за доказване на посочените обстоятелства се прилага чл. 293 от ТЗ, а в случаите на електронни изявления – Закона за електронния документ и електронния подпис /в действащата редакция/. В конкретния случай кореспонденцията между кредитодателя и кредитополучателя е била изключително по електронен път, поради което приложение към същата намират нормите на ЗЕДЕП /сега Закон за електронния документ и електронните удостоверителни знаци/. Съгласно чл. 3, ал. 1 на ЗЕДЕП, в редакцията му към 22.11.2017 г., електронен документ е електронно изявление, записано върху магнитен, оптичен или друг носител, който дава възможност да бъде възпроизвеждано. С оглед разпоредбите на чл. 13, ал. 3 и ал. 4 от ЗЕДЕП съдът достига до извод, че законът придава значението на подписан документ само на този електронен документ, към който е добавен квалифициран електронен подпис, допускайки страните да се съгласят в отношенията помежду си да придадат на обикновения електронен подпис стойността на саморъчен. Същевременно съгласно чл. 13, ал. 1 от ЗЕДЕП електронен подпис е всяка информация в електронна форма, добавена или логически свързана с електронното изявление, за установяване на неговото авторство. Доказателствената сила на така създадения електронен документ е такава, каквото законът признава на подписания писмен документ. Ако се касае за частен документ, той се ползва с такава сила само за авторството на изявлението – арг. чл. 180 от ГПК, а ако изявлението съставлява признание на неблагоприятни за автора обстоятелства, то това увеличава доказателствената стойност на документа, без да му придава материална доказателствена сила, каквато имат само подписаните официални документи – чл. 179, ал. 1 от ГПК.

Наред с това съдебната практика /в т. ч. Определение № 169 от 06.04.2017 г. по ч. т. дело № 672/2017 г., I т.о., ВКС/ приема, че електронното съобщение, не съдържащо квалифициран електронен подпис макар да не се ползва с формална доказателствена сила, не е „правно нищо“, не е тъждествено на пълна липса на волеизявление.

Ето защо, съобразявайки се с горните правни изводи, легалната дефиниция на понятието „електронен документ“, дадена в чл. 3, т. 35 от Регламент (ЕС) № 910/2014 г. на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. /съгласно която такъв документ е съдържание, съхранявано в електронна форма, т. е. не е необходимо да е възпроизведено на хартиен носител/, както и с оглед представените и приети по делото заявка № 91232 от 30.08.2019 г. и договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г., съдържащи подробна информация относно личните данни на ответника Н. Й. Л., в т. ч. и три имена, ЕГН, адрес, номер на лична карта, електронен адрес, телефон, месторабота, лице и телефон за контакт, с която информация няма основание да се счита, че кредитодателят би разполагал в случай, че същата не му е била предоставена именно от кредитополучателя, съдът приема, че процесният договор е бил сключен именно от него, който се е съгласил на отправеното му предложение от ищеца, предоставяйки му своите лични данни. Предвид това, съдът намира за доказано по делото, че /тогава ООД/, в качеството си на

кредитодател и доставчик на финансови услуги е получил съгласието на заемополучателя Л. за сключването на договора от 30.08.2019 г. по реда на чл. 18, ал. 1, т. 3 от ЗПФУР. Касае се за информация, предоставена в електронна форма, логически свързана с електронното изявление, за установяване на неговото авторство – арг. чл. 13, ал. 1 от ЗЕДЕП. В случая, договорът за потребителски кредит се счита за сключен не в момента на подписването му на хартиен носител, а в момента на изразяване на съгласието на ответника чрез потвърждение в съответния линк.

Както се посочи по-горе, процесният договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г. е бил подписан от ответника чрез използване на едно или повече средства за комуникация от разстояние – адрес на електронна поща и телефонен номер, който представлява валиден начин за сключване на договори съгласно ЗПФУР и Закон за електронния документ и електронните удостоверителни знаци (ЗЕДЕУЗ). Съдът приема, че от страна на ответника е дадено надлежно съгласие по отношение на съответното съдържание на договора, изразяващо се в последователно извършване на поредица от действия, свързани с подаването на заявка, прочит на договора и общите условия, одобрението им чрез код за потвърждение, генериран и изпратен от кредитора на посочения от кредитополучателя имейл, които в съвкупност разкриват съзнателно взето от него решение за сключване на договора със соченото съдържание и привеждане в действие на взетото решение. В тази връзка следва да се отбележи, че изрично в поле „Информация за кредита“ е отразено, че кредитът на Н. Й. Л. за сумата от 1 700 лв. е бил „одобрен“ още на 30.08.2019 г. и същият му е отпуснат чрез „.....“ на същата дата. Разпоредбата на чл. 3, ал. 2 от ЗЕДЕУУ приравнява електронния документ на писмения му аналог, поради което правилата за връчване на писмените изявления следва да намери приложение и относно електронните документи. Съгласно разпоредбата на чл. 184, ал. 1 ГПК електронният документ се представя по делото върху хартиен носител в заверен от представилата го страна препис, като възпроизвеждането му на хартиен носител не променя характера му на електронен документ /в този смисъл е Решение № 70 от 19.02.2014 г. на ВКС по гр. д. № 868/2012 г., IV ГО/. Ето защо, съдът намира, че е спазена формата за неговото сключване след надлежно дадено от ответника съгласие за това, поради което наведените с отговора на исковата молба възражения в тази насока са неоснователни.

Нещо повече, в подкрепа на извода за възникнало между страните заемно правоотношение, породено от процесния договор за потребителски кредит, сключен като част от системата на предоставяне на финансови услуги от разстояние, е и фактът, че ответникът Н. Л. е усвоил заемната сума по него в размер на 1 700 лв., за което свидетелства както представената по делото разписка № 0700009564045593 от 30.08.2019 г., издадена от трето за процеса лице - „.....“, в която срещу подписа си той изрично е удостоверил получаването на същата с наредител ищцовото дружество и с вписано в нея основание за това: „договор № 91232 от 30.08.2019 г.“. Налице е извънсъдебно поведение на ответника – получаването на определена сума с разписка, в която изрично като основание за превода е отразен процесният договор за кредит и което освен доказване на получаването на сумата, представлява признание на неизгоден за страната факт – сключването на този договор. Подписът и съдържанието на тази разписка са останали неоспорени в процеса от особения представител на ответника Н. Л., а същевременно по делото не е наведено твърдение и не са представени доказателства за наличието на друго основание за получаване на сумата от 1 700 лв., което би било в негова доказателствена тежест /в този смисъл Решение № 746 от 05.01.2011 г. на ВКС по гр. д. № 727/2009 г., IV г. о. на ВКС/. В допълнение следва да се отбележи, че в подкрепа на удостоверените в разписката обстоятелства са и констатациите на вещното лице по съдебносчетоводната експертиза, които макар да отразяват счетоводните данни на „.....“ чиято редовност не е била оспорена в хода на процеса, представляват годен доказателствен източник – арг. чл. 182 от ГПК, още повече, че в тази част същите се подкрепят от останалия събран по делото доказателствен материал. Нещо повече, сам по

себе си фактът, че от страна на ответника са извършвани плащания на част от вноските по кредита, в какъвто смисъл са останалите констатации на съдебносчетоводната експертиза, също представлява извънсъдебно признание, че не само е сключил, но също така е и усвоил заемната сума по процесния договор за потребителски кредит № 91232 от 30.08.2019 г.

На следващо място, изрично в клаузата на чл. 2.2 от договора е предвидено, че преддоговорната информация се предоставя във формата на стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителските кредити, а съгласно чл. 4.4 от същия с маркиране на полето „Съгласен съм с общите условия“ и натискане на бутона „Потвърди“ изрично кредитополучателят се съгласява с тях, поради което възражението на ответника за допуснато нарушение на изискванията на чл. 10, ал. 1 от ЗПФУР също е неоснователно.

Предвид изложеното, съдът намира, че между /тогава ООД/ и ответника Н. Й. Л. е налице валидно възникнало облигационно правоотношение, произтичащо от процесния договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г., по който ищецът е изпълнил основното си задължение към ответника, в качеството му на кредитополучател, предоставяйки му реално заемната сума, предмет на договора, в размер от 1 700 лв., а той от своя страна я е усвоил. Доколкото страна по него, в качеството си на кредитополучател, е физическо лице, за което няма данни и не се твърди да е действало в рамките на своя професионална или търговска дейност и предвид предмета на сделката, то в случая договорната обвързаност между страните попада в обхвата на дефинитивната норма на чл. 9, ал. 1 от ЗПК (Обн. в ДВ бр.18 от 05.03.2010 г., в сила от 12.05.2010 г.) и спрямо същата са приложими не само специалните изисквания към съдържанието на договора за потребителски кредит, а наред с това и специалната защита на потребителя, регламентирана в ЗЗП (Обн. В ДВ бр. 99 от 09.12.2005 г., в сила от 10.06.2006 г.) – арг. § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП, който въвежда разпоредбите на Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори.

Нещо повече, при извършване на преценка относно действителността на договора за кредит съдът не е обвързан от посочените от ответника основания, доколкото нормите, уреждащи нищожността са от императивен характер и за тях съдът следи служебно предвид действието на чл. 6, § 1 от горната Директива. Ето защо, следва да се извърши цялостна проверка за наличие на основания за недействителност на сключения договор за потребителски кредит, която проверка се обхваща от пределите на чл. 22 ЗПК. Съгласно посочената разпоредба когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9 от същия, договорът за потребителски кредит е недействителен.

Съгласно разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа: годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

В случая, процесният договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г. е сключен в електронна форма, като същият е възпроизведен и на хартиен носител, написан е ясно, четливо и на разбираем език, като не е доказано да е изготвен със шрифт, по-малък от изискуемия от закона.

В договора са посочени фиксираният годишен лихвен процент по заема – 36 % и годишният процент на разходите на заема – 49,7 %.

Съгласно разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от

общия размер на предоставения кредит. Предвид това е необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжника, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. Гореизложеното поставя потребителя в подчертано неравностойно положение спрямо кредитора и на практика няма информация колко точно (като сума в лева) е оскъпяването му по кредита. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на ГПР на практика обуславя невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които се формира и дали те са в съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Целта на цитираната разпоредба е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да направи във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. От посоченото следва, че за да е спазена и разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, следва в договора да е посочено не само цифрово, какъв годишен процент от общия размер на предоставения кредит представлява ГПР, но и изрично, и изчерпателно да бъдат посочени всички разходи, които длъжникът ще направи и които са отчетени при формиране на ГПР.

В конкретния случай е посочено, че ГПР е 49,7 %, но от съдържанието на договора не може да се направи извод за това кои точно разходи се заплащат и по какъв начин е формиран ГПР. Не са посочени основните данни, които са послужили за неговото изчисляване, каквото е изискването на закона. Не става ясно какво представлява разликата между размера на ГПР и на възнаградителната лихва, която е част от него, съответно дали в същия е включен размерът на такса „.....“ и/или на други разходи, което поставя потребителя в невъзможност към момента на сключване на договора да прецени какъв е видът и размерът на всички разходи, които следва да направи във връзка с кредита. Нещо повече, безспорно по естеството си такса „.....“ представлява разход, който следва да бъде включен при изчисляването на годишния процент на разходите като индикатор за общото оскъпяване на договора за кредит – арг. чл. 19, ал. 1 и 2 от ЗПК. Този извод следва от дефинитивната разпоредба на § 1, т. 1 ДР на ЗПК, според която „Общ разход по кредита за потребителя“ са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително и разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. В случая, този вид такса е уговорена още към момента на сключване на договора за кредит, като тя се дължи ежемесечно и представлява част от месечните погасителни вноски, без заплащането ѝ да е обусловено от евентуално допуснато неизпълнение от страна на кредитополучателя. Ето защо, в случай, че същата се приеме за част от ГПР по договора, както принципно би следвало да бъде, ще се стигне до нарушаване на изискването на чл. 19, ал. 4 ЗПК, което е самостоятелно основание за допускане на отклонение от чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Това е така, тъй като сумата от 1 224 лв., която е начислена за 365 дни, колкото е срокът на договора за кредит, съпоставена с отпуснатата главница от 1 700 лв., показва, че само тази такса надхвърля общия размер на всички разходи по него, който е ограничен до 50 %, съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК и нормативно определения размер на законната лихва по просрочени задължения. В случая, съгласно констатацията по съдебносчетоводната експертиза в случай, че при изчисляването на размера на ГПР се включи и такса „.....“, то тогава същият би се равнявал на 255,4 %, а това означава, че таванът на ГПР, предвиден с императивна разпоредба на закона, би бил многократно превишен - дори и без добавяне на възнаградителната лихва, която също се дължи. В обратната хипотеза в случай, че посочената такса не бъде включена в ГПР, макар изрично да е предвидено, че тя ще се плаща разсрочено, заедно с всяка месечна вноска по договора, то на практика тя би

представлявала добавък към възнаградителната лихва и сигурна печалба за кредитодателя, поради което включването ѝ в договора би довело до заобикаляне на изискванията на закона, респ. до нейната нищожност, на основание чл. 21, ал. 1 ЗПК.

С оглед изложеното, съдът намира, че липсата на част от задължителните реквизити по чл. 11, ал. 1 ЗПК – в случая по т. 10 – ясно определен ГПР в процесния договор за потребителски кредит, сключен между, като кредитодател, и Н. Й. Л., като кредитополучател, води до неговата недействителност съобразно разпоредбата на чл. 22 ЗПК. Както се изясни по-горе, в този случай и на основание чл. 23 ЗПК потребителят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи /в този смисъл е Решение № 50174 от 26.10.2022 г. по гр. дело № 3855/2021 г. на ВКС, IV г.о./. Това е така, дори и когато недействителността се установи в производство по предявен иск по чл. 79 ЗЗД (включително и в хипотезата на чл. 422, ал. 1 ГПК), какъвто е настоящият случай, тъй като съдът следва да установи с решението си дължимата сума по приетия за недействителен договор за потребителски кредит, доколкото ЗПК се явява специален по отношение на ЗЗД и в цитираната разпоредба на чл. 23 ЗПК е предвидено задължението на потребителя за връщане на чистата сума по кредита.

Изложеното води до извод, че ответникът дължи единствено предоставената му в заем сума в размер на 1 700 лева, която обаче следва да се намали с платените от ответника суми по процесния договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г., чийто общ размер съгласно заключението на вещото лице по съдебносчетоводната експертиза се равнява на 1 404 лв., при което останалата неплатена главница по него възлиза на 296,00 лв.

При това положение предявеният главен иск с правно основание чл. 422, ал. 1 от ГПК, вр. 240, ал. 1 ЗЗД е основателен и следва да се уважи до размера от 296,00 лв., като се отхвърли за разликата до пълния предявен размер от 991,65 лв., или за размера от 695,65 лв.

Посочената сума следва да се присъди ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 410 ГПК – 07.04.2021 г. до окончателното плащане.

Останалите предявени иски с правно основание чл. 422, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 240, ал. 2 от ЗЗД и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за сумите, както следва: 122,40 лв., представляваща договорна възнаградителна лихва за периода от 01.03.2020 до 30.08.2020 г., както и 126,35 лв., представляваща мораторна лихва за периода от 02.03.2020 г. до 05.04.2021 г., се явяват неоснователни и следва да се отхвърлят изцяло.

По отговорността за разноски:

В съответствие със задължителните разяснения, дадени с т. 12 на ТР № 4/18.06.2014 г. по тълк. дело № 4/2013 г., ОСГТК, ВКС, съдът следва да се произнесе по разпределението на отговорността за разноски в заповедното и исковото производство. При този изход на спора - частична основателност на предявените иски, право на разноски има всяка от страните, съразмерно с уважената, респ. отхвърлената част. На основание чл. 78, ал. 1 ГПК в полза на заявителя - ищец следва да се присъдят сторените разноски в производството по ч. гр. дело № 19821/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, както и в исковото производство, съразмерно с уважената част от исковите, които съответно възлизат 51,46 лв. – платена държавна такса и адвокатско възнаграждение, както и 220,73 лв. – платена държавна такса, депозит за особен представител на ответника, депозит за ССЧЕ и адвокатско възнаграждение. На основание чл. 78, ал. 3 ГПК в полза на ответника не следва да се присъждат разноски, съразмерно с отхвърлената част от исковите, с оглед липсата на изрично искане в този смисъл, а и на доказателства за извършването на такива.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения от, ЕИК, със седалище и адрес на управление: срещу Н. Й. Л., ЕГН, с адрес: установителен иск с правно основание чл. 422, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 240, ал. 1 от ЗЗД, че Н. Й. Л. дължи на сумата от **296,00 лв.**, представляваща главница по договор за потребителски кредит „..... № 91232 от 30.08.2019 г., с краен срок за изпълнение – 30.08.2020 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението по чл. 410 ГПК - 07.04.2021 г. до окончателното плащане, за която сума по ч. гр. дело № 19821/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, е издадена заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК от 12.04.2021 г., като **ОТХВЪРЛЯ** иска за главница за разликата над уважения размер от 296,00 лв. до пълния предявен размер от 991,65 лв., или за размера от 695,65 лв., както и исовете с правно основание чл. 422, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 240, ал. 2 от ЗЗД и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за сумите, както следва: 122,40 лв., представляваща договорна възнаградителна лихва за периода от 01.03.2020 г. до 30.08.2020 г., както и 126,35 лв., представляваща мораторна лихва за периода от 02.03.2020 г. до 05.04.2021 г.

ОСЪЖДА Н. Й. Л., ЕГН, с адрес: да заплати на, ЕИК, със седалище и адрес на управление: на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, сумата от **51,46 лв.**, представляваща разноски в производството по ч. гр. дело № 19821/2021 г. по описа на СРС, 79 състав, както и сумата от **220,73 лв.**, представляваща разноски в исковото производство.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____